

Katedra botaniky Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Dnešní Přírodovědecká fakulta byla založena jako Biologická fakulta v r. 1991, společně se zřízením Jihočeské univerzity. Katedra oficiálně vznikla r. 1997 a rychle se zařadila po bok renomovaným univerzitním botanickým pracovištím v Praze a Brně. Přitom každé z těchto pracovišť si udržuje svou niku a myslíme si, že se vzájemně dobře doplňují a spolupracují, podobně jako probíhá spolupráce s řadou institucí ve světě.

Výzkum na katedře botaniky PřF JU zahrnuje široké spektrum botanických oborů. Silná fykologická skupina se věnuje jak taxonomii, tak ekologii sinic a řas. Systematika a fylogeneze vyšších rostlin se opírají o moderní molekulární metody a zároveň o biogeografický kontext: zabývají se např. mechy a játrovkami, z cévnatých rostlin mimo jiné rody kuřinka (*Spergularia*), chrpa (*Centaurea*) a poloparazity čeledi zárazovitých (*Orobanchaceae*). Studium fylogeneze poloparazitů je těsně propojeno s poznáváním jejich ekologie a ekofyziologie. Skupina ekologie populací a společenstev zkoumá mechanismy určující složení a diverzitu rostlinných společenstev, včetně ekologie kořenů a jejich symbiontů. Zvláštní pozornost věnuje analýze dat a modelování. Vegetační ekologie je zaměřena hlavně na studium sukcese



1 I když se na všech botanických pracovištích stále více používají moderní molekulární metody, nesmíme ztratit schopnost poznat rostlinu v terénu nebo se na ni podívat binokulární lupou v laboratoři. Foto J. Suda

a invazních rostlin. Na katedře byl poprvé v České republice zaveden obor ekologie obnovy (restoration ecology). Ojedinelým pracovištěm je Laboratoř archeobotaniky a paleoekologie, která propojuje přírodovědné obory s humanitními – archeologií a historií.

Zaměstnanci katedry včetně studentů často pracují ve světě, někdy v dosti exotických končinách, jakými jsou např. Špicberky, Papua-Nová Guinea, indický Ladak a africký Kamerun. Protože si myslíme, že dobrý botanik a ekolog má mít pořádnou terénní zkušenost, pořádáme řadu exkurzí. Mezi velmi populární patří každoroční delší autobusové výpravy po Evropě a přilehlých zemích. Tak jsme již byli na poloostrově Kola, na Krymu, v Turecku, Gruzii, na Sicílii, v Portugalsku, Norsku aj. Pravidelné tuzemské exkurze, rovněž oblíbené a navštěvované studenty i z jiných kateder, jsou zaměřeny na poznávání jednotlivých druhů rostlin, jejich společenstev a co nejširších ekologických vazeb.

Pracovníci katedry jsou editory a členy redakčních rad významných mezinárodních časopisů (např. *Journal of Applied Ecology*, *Journal of Vegetation Science*, *PloS One*, *Restoration Ecology*), za poslední dva roky publikovali přes 100 článků v časopisech s impakt faktorem. Podílejí se i na organizaci pravidelných kurzů pro účastníky z celého světa a významných mezinárodních symposií.

Od r. 2002 katedra sídlí v renovované pozdně secesní vile v příjemném prostředí v sousedství hlavního městského parku a zároveň na okraji univerzitního kampusu. Kolem naší budovy máme i jakousi malou botanickou zahradu. Na to, že jsme pracoviště mladé a poměrně malé (celkem s 10 institucionálními úvazky), pokrýváme široké spektrum aktivit. Čeho si ale všichni rovněž velmi ceníme, je přátelská a neformální atmosféra na katedře.

Ústav botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Ústav botaniky a zoologie vznikl na Masarykově univerzitě v r. 2006 sloučením katedry botaniky a katedry zoologie a ekologie. Pracoviště pokrývá výuku a výzkum v oblasti evoluční a ekologické biologie s důrazem na úzké propojení botaniky a zoologie. Botanická tradice na univerzitě však sahá až do r. 1921, kdy zde prof. Josef Podpěra založil Ústav všeobecné a systematické botaniky. Díky devadesátileté historii má ústav rozsáhlou a pečlivě udržovanou herbářovou sbírku, která je s více než 600 tisíci položkami čtvrtým největším

herbářem v České republice (a druhým největším univerzitním herbářem, viz str. LXXXVII). Dále je zde knihovna s rozsáhlým fondem botanické literatury z celého světa, včetně unikátních a jinde těžko dostupných titulů. Přírodovědecká fakulta MÚ také provozuje Botanickou zahradu, založenou rovněž ve 20. letech minulého stol. (viz také Živa 1998, 4: 190–191).

Brněnský univerzitní botanický výzkum byl od samého počátku zaměřen především na taxonomii vyšších rostlin, ekologii rostlinných společenstev a diverzitu

flóry a vegetace velkých území; tato specializace se prolíná celou historií pracoviště až do současné doby. Dnes klademe důraz na uchování a rozvíjení tradice kvalitní botanické práce v terénu a jejího propojení s aplikací moderních metod cytologických, genetických, statistických a eko-, resp. bioinformatických.

V ústavu existují tři botanické pracovní skupiny. První z nich – Biosystematika rostlin – se zabývá zejména variabilitou velikosti a organizace genomu cévnatých rostlin a jejími evolučními a ekologickými příčinami, zároveň se však provádí i klasický systematický výzkum vybraných skupin české a evropské flóry, v současné době především hvězdnicovitých (*Asteraceae*) a jednoděložných rostlin. Tato skupina má špičkové laboratorní vybavení s několika průtokovými cytometry a laboratořemi pro cytologické a molekulárně-genetické analýzy.

Pracovní skupina Výzkum vegetace studuje diverzitu vegetace ČR a dalších evropských zemí, Sibiře a Tchaj-wanu, spravuje Českou národní fytoocenologickou databázi a koordinuje tvorbu čtyřdílné monografie Vegetace České republiky (zatím vyšly